Terugblik 2025

Hilversum Mediastad

Inhoudsopgave

ABC 3

Gerealiseerde projecten 2025 4

Projecten uitgelicht 6

Dr. P.J.H. Cuypersplein (1.1) *6*

Ecologische verbindingszones in de stad versterken (1.5) *6*

Verwijderen zinloze verharding (1.8) *6*

Stimuleren Groeninitiatieven (1.5) *9*

Natuurinclusieve maatregelen (1.7) *12*

Financiën 13

URBAN, EU Interreg subsidieaanvraag 13

Groene netwerken 14

Lokaal, inheems en biologisch 14

Communicatie 15

Maandelijkse digitale nieuwsbrief 15

Groen! Doe je mee? 15

Monitoring 16

Ontwikkeling Dashboard Programma Groen 16

Inzichten uit indicatoren (2024) 19

Biodiversiteit stimuleren 19

Klimaatbestendig inrichten 20

Zorgen dat groen beter bijdraagt aan onze vitaliteit 20

Datafundament voor monitoring van het Programma Groen 21

Andere projecten en het Programma Groen 22

Bijlage: verdieping monitoring Programma Groen 24

Ontwikkeling Programma Groen Dashboard 24

Overzicht meetjaren per KPI 26

ABC

Het Programma Groen kent 3 doelen:

Biodiversiteit stimuleren

Klimaatadaptief inrichten

Zorgen dat groen beter bijdraagt aan onze vitaliteit

In de inleiding van het Programma Groen is de vertaling van deze doelen beschreven in een ABC:

A. Tegel eruit, groen erin;
B. Gewoon meer bomen;
C. Spelen en ontmoeten doe je in het groen.

Het zijn voor iedereen zichtbare en beleefbare indicatoren van het Programma Groen.
Wat zien de inwoners op straat en in hun buurt?
Tussen 2023 en 2027 willen we 6.500 m² tegels vervangen (linker kolom) door groen, 500 bomen planten (middelste kolom) en 25 speelplekken vergroenen (rechter kolom).

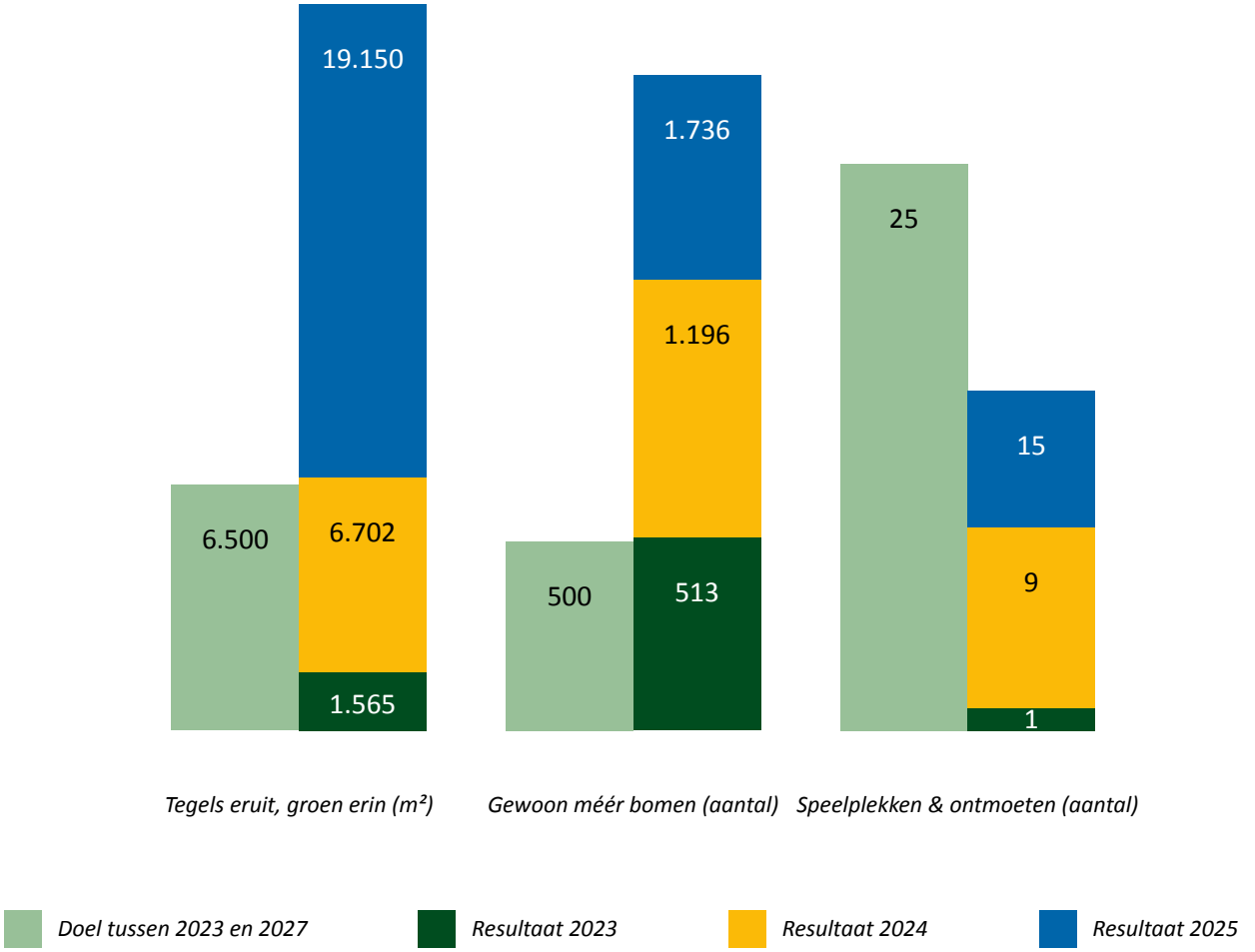

In 2025 is 12.535 m² verharding vervangen door groen en een klein gedeelte door halfverharding (1,5%). Hiermee is het doel van 6500 m² in een jaar zelfs dubbel behaald. Het aantal extra aan te planten bomen is al meer dan verdrievoudigd ten opzichte van het oorspronkelijke doel, mede dankzij het uitdelen van boompjes aan inwoners. Het aantal te vergroenen speelplekken ligt op schema, maar vergt vanwege participatie en voorbereiding meer tijd. Met nog 11 speelplekken in planning en voorbereiding gaat ook dit doel gehaald worden.

Gerealiseerde projecten 2025

Afgelopen jaar is in het uitvoeringsprogramma gewerkt aan 16 projecten. De te vergroenen speelplekken van 2024 zijn opgeleverd of in uitvoering. De andere projecten zijn in voorbereiding, uitvoering of opgestart.
Op de projectenkaart Programma Groen in het Jaarplan Programma Groen 2026 is te zien hoe de projecten zijn verdeeld over Hilversum. Tot nu toe is er veel geïnvesteerd in de meest versteende buurten van de stad.

1.1 Vergroenen speelplekken

Sint Annastraat – uitgevoerd
Willibrorduslaan 2-12 – uitgevoerd
Willibrorduslaan 31 – start uitvoering Q1 2026
Laanstraat-Kruissteeg – start uitvoering Q1 2026
Dr. P.J.H. Cuypersplein – start uitvoering Q1 2026

Speelplek Ruitersweg

1.2 Stimuleren groeninitiatieven

Dit jaar zijn 16 initiatieven gerealiseerd, 5 zijn in behandeling, is er 1 doorgeschoven naar 2026 en staat er 1 initiatief on hold. Daarnaast is gewerkt aan het verbeteren van het proces voor eenvoudige initiatieven zoals het aanvragen van boomspiegels en geveltuinen.

1.3 Natuurverbinding Laapersveld

In uitvoering. Na het schoonmaken van het brugdek bleek het dat reparaties aan het beton nodig waren. Na uitvoering van de reparaties wordt de realisatie van de natuurverbinding voortgezet.

1.4 Biodiverse vijvers

Bij de inrichting van het Circusterrein is vanuit het budget voor biodiverse vijvers bijgedragen aan nestvoorzieningen voor de ijsvogel.

1.5 Ecologische verbindingszones in de stad versterken

Met de verdubbeling van de oppervlakte ecologisch maaibeheer met ruim 400.000 m² is op verschillende plaatsen in Hilversum de ecologische verbinding voor vlinders en bijen versterkt. Op een aantal plekken is met inzaaien van kruidenmengsels en het planten van bollen nog een extra impuls gegeven.

1.6 Bomen als groen kapitaal

In 2025 is verder gewerkt aan het op orde krijgen van de data van gemeentebomen. Specifiek, het achterhalen van het aanplantjaar en het gebruikte substraat (bodemverbetering). Met deze gegevens doen we onderzoek naar het verbeteren van standplaatsen van bomen, zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma.
Hilversum draagt bij aan het onderzoeksprogramma CSI trees van Wageningen UR. Dit is een wetenschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van boomsoorten voor het toekomstig stadsklimaat.

1.7 Natuurinclusieve maatregelen

Als onderdeel van de compensatie-opgave van de Aanpak Natuurvriendelijk Isoleren zijn er in 2025 acht vleermuisverblijven gerealiseerd, verspreid over de stad.

1.8 Verwijderen zinloze verharding

De analyse van zinloze verharding is betrokken bij projecten en herinrichtingen. Goede informatie-uitwisseling leidt tot een compleet beeld van de verwijderde verharding wat zich in de cijfers toont (ca. 10.708 m² en 318 m² bij boomspiegels en geveltuinen). Daarnaast heeft de inzet van de tegeltaxi gezorgd voor vergroening van private tuinen van 1.509 m², een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar.

Projecten uitgelicht

Dr. P.J.H. Cuypersplein (1.1)

Het Dr. P.J.H. Cuypersplein is een belangrijke ontmoetingsplek in de Geuzenwegbuurt. Het is één van de grotere groengebieden in een versteende omgeving. De vergroening van de speelplek is daarom ook aangegrepen om meer te doen voor de buurt. Met het herinrichten van het gehele plantsoen tot een koele plek krijgen meer inwoners toegang tot koelte op hete zomerdagen. In de herinrichting is ook een bewonersinitiatief voor een klimaatbosje gerealiseerd. Zo is vanuit drie Programma Groenbudgetten een mooie koele, biodiverse ontmoetingsplek voor de Geuzenwegbuurt gemaakt.

Ecologische verbindingszones in de stad versterken (1.5)

In 2025 is het ecologisch maaibeheer in Hilversum uitgebreid. Dit leverde niet alleen maar positieve reacties op, ondanks dat de meeste Hilversummers positief staan tegenover natuurlijk beheerd groen. Het heeft ons geleerd dat bij de nieuwe plekken beter gecommuniceerd moet worden over het doel van het maaibeheer en de ontwikkeling van de beplanting in plantsoenen als gevolg van het minder maaien. Zowel in een huis-aan-huisbericht voor direct omwonenden als op de Bouwen aan Hilversum site. Daarnaast is niet altijd bekend dat de betreffende plantsoenen worden gebruikt om te spelen. Maatwerkoplossingen zijn altijd mogelijk en gaan daarom een plek krijgen in het proces van het ecologisch maaibeheer.

Verwijderen zinloze verharding (1.8)

In 2025 is gewerkt aan de analyse van zinloze verharding. Deze informatie kan nu gebruikt worden bij projecten en herinrichtingen. Zo kan per locatie gekeken worden waar zinloze verharding vervangen kan worden door groen.

Vanuit de zinloze verhardingsanalyse wordt naast de herinrichtingsprojecten jaarlijks ook een plek gekozen waar extra ingezet wordt op vergroenen. In 2024 was dat het overbodige trottoir langs de Kamerlingh Onnesweg, dit jaar is gekeken naar betegelde pleintjes in het Kamrad. Dit project loopt nog en wordt begin 2026 uitgevoerd. Daarnaast wordt onderzocht welke standaardsituaties projectmatig vergroend kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan een heg aan de kop van parkeerplaatsen in plaats van tegels en anti-parkeerpaaltjes.

NK Tegelwippen 2025

In 2025 heeft gemeente Hilversum voor de tweede keer meegedaan aan het NK Tegelwippen en heeft in de klasse middelgrote gemeenten tot 100.000 inwoners de vijfde plek behaald.

Dit jaar is 12.535 m² verharding vervangen door groen, waarvan een klein deel (1,5%) vervangen is door halfverharding (dat slechts voor de helft meetelt). Er is onderscheid gemaakt tussen de inzet van bewoners (tegelwippen op eigen terrein en zelfbeheer zoals vergroten van boomspiegels en aanleggen van geveltuinen) en de inzet van de gemeente in de openbare ruimte. Daarbij hebben de bewoners met 1.828 m² voor 15% bijgedragen aan vergroening (dat was vorig jaar 1.540 m²). De gemeente heeft de overige 85% verharding verwijderd, afgerond 10.708 m² (Figuur 1).

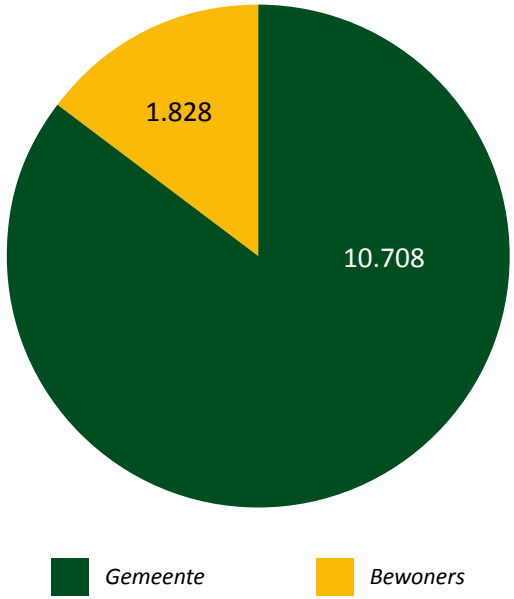

Figuur 1 Aandeel verwijderde zinloze verharding door gemeente en bewoners.

Hilversum was winnaar van de poule Gooise Rivalen bij het NK Tegelwippen. Samen met Wijdemeren en Gooise Meren zijn er in de derby in totaal 173.292 tegels gewipt.

In het kader van het NK tegelwippen organiseerden Kerkelanden Groent, Versa Welzijn en Woningcorporatie De Alliantie het laatste weekend van september de “Battle of de buurtjes”, waarin verschillende hofjes tegen elkaar streden om wie de meeste verharding verving door groen. Het resultaat was niet alleen vergroening, maar ook saamhorigheid en ontmoeting. De Willibrorduslaan won de strijd. Een mooi voorbeeld van de Programma Groeninspanning *Meer groene plekken creëren voor ontmoeten* en *samen doen*.

Tegeltaxi

Een groot deel van de oppervlakte in Hilversum is in particulier bezit. Veel tuinen en opritten zijn betegeld. De gemeente biedt bewoners de tegeltaxi aan om hen te stimuleren hun tuinen te vergroenen. Net als vorig jaar was de tegeltaxi in 2025 een succes. Bij 162 bewoners verspreid over heel Hilversum heeft de tegeltaxi tegels opgehaald. In tabel 1 is te zien wat er per postcodegebied aan tegels is gewipt. Naast de 1.509,5 m² vergroening in eigen tuinen via de tegeltaxi, hebben bewoners ook 318,5 m² vergroend bij boomspiegels en geveltuinen in de openbare ruimte. Bewoners gaven een positieve terugkoppeling op dit aanbod van de gemeente.

"Na de tegeltaxi vorig jaar en het daarbij gekregen boompje van de gemeente moesten er nog meer tegels uit. Dus meteen de border aan de andere kant doorgetrokken tot de schuur."

"Wat een fantastisch initiatief, de tegeltaxi. Zo blij mee!"

Postcode	Deelnemers	m² gewipt
1211	14	167,5
1212	4	27,5
1213	11	147,5
1214	26	198
1215	16	203
1216	10	91
1217	6	78,5
1218	13	107
1221	14	69,5
1222	21	229
1223	27	191
Totaal	**162**	**1509,5**

Tabel 1 Aantal deelnemers en m² gewipte tegels per postcodegebied

Door integrale samenwerking intern is een goede inventarisatie gemaakt van de omzetting van verharding naar groen vanuit verschillende teams en projecten. In figuur 2 is te zien dat het grootste percentage vergroening gerealiseerd is bij herinrichtingen. De gemeente heeft meerdere positieve reacties ontvangen op het groen bij de herinrichting van bijvoorbeeld de kleine spoorbomen, bij de Noorderweg en bij de Gijsbrecht van Amstelstraat. Verwijderde verharding bij speelplaatsen is in 2025 relatief klein omdat de meeste speelplekken volgend jaar worden gerealiseerd. Onder participatie worden de plekken verstaan die bewoners in zelfbeheer hebben genomen (vergrote boomspiegels en geveltuinen).

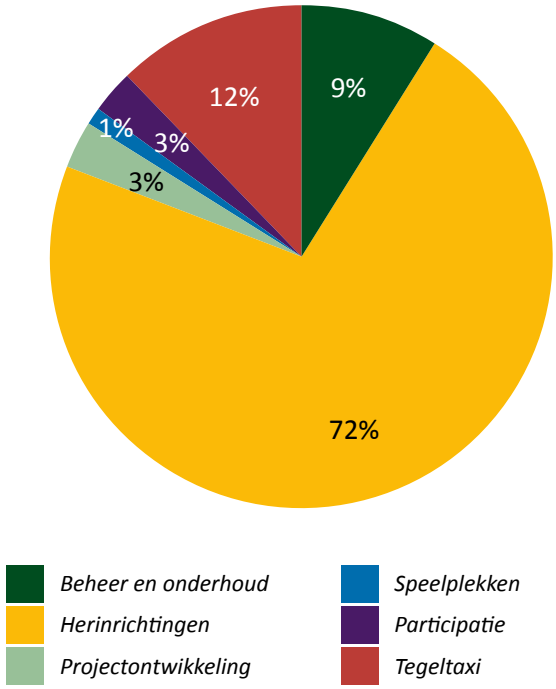

Figuur 2 Percentages verwijderde verharding vanuit gemeentelijk programma's en particuliere inzet.

Vergroening bij de kleine spoorbomen

Stimuleren Groeninitiatieven (1.5)

In 2025 is net als in voorgaande jaren budget vrijgemaakt voor het financieren van groene initiatieven in de openbare ruimte. Van 2024 zijn 12 initiatieven meegenomen die in behandeling waren (negen stuks) of nog moesten wachten tot er voldoende capaciteit was om deze op te pakken (drie stuks). Dit jaar is er niet actief geworven, zodat initiatieven die al langer liepen konden worden uitgevoerd. Tabel 2 geeft een overzicht van de huidige status van de groene initiatieven van bewoners.

Initiatief	Eenvoudig	Middelcomplex	Complex	Totaal
Gerealiseerd	9	5	2	16
In behandeling		2	3	5
Doorgeschoven			1	1
Actie bij inwoner				
On hold			1	1
Afgewezen				-
	9	**7**	**7**	**23**

Tabel 2 Overzicht status van ingekomen groene initiatieven van bewoners

Bloeiende border met haag

Complexe initiatieven

Een van de complexe initiatieven, vergroening van het Jan Kortplein, is opgepakt als Koele plek. Er is geparticipeerd met omwonenden en op basis daarvan is een voorlopig ontwerp gemaakt. Op basis van de feedback op het voorlopig ontwerp wordt er nu gewerkt aan een definitief ontwerp. De uitvoering zal plaatsvinden in 2026. Het minibos-initiatief is in 2025 als initiatief toegevoegd aan de speelplek Cuypersplein die op de lijst stond om te vergroenen en is inmiddels in uitvoering.

Verder waren er twee complexe initiatieven vanuit de eerste wervingsronde die wachtten op een projectleider: de wadi in Kerkelanden en de vergroening van de Hoogstraat. Deze initiatieven zijn dit jaar opgepakt en zijn in uitvoering.

Middelcomplexe initiatieven

Voorbeelden van middelcomplexe initiatieven zijn het laten begroeien van een grote muur en het plaatsen van enkele hagen in de Havenstraatbuurt, initiatieven die al een tijd op uitvoering wachtten. Andere middelcomplexe initiatieven zijn het plaatsen van een constructie voor klimplanten en de aanleg van natuurlijke brinkjes; deze zijn nog in behandeling.

Samen aan de slag: tegels eruit en een rek voor klimplanten bij de Liebergerweg

Vergrote boomspiegels van Gomarushof

Kleine initiatieven

Dit jaar is aandacht gewerkt aan het (fors) vergroten van boomspiegels, zoals bij de Gomarushof in Kerkelanden en bij woonzorgcentrum St Joseph in Oost. Andere kleine initiatieven zijn bijvoorbeeld de plantjesmarkt bij de Geus, het aanleggen van een border aan de Kloosterlaan en enkele andere initiatieven waarbij we vooral bijgedragen hebben aan de beplanting. Naast deze initiatieven die medegefinancierd zijn uit het budget Groen in Beweging, zijn er ook via de wijkbeheerders nog diverse boomspiegels in zelfbeheer van inwoners gekomen en geveltuinen aangelegd. Deze zijn niet opgenomen in het overzicht van tabel 2. In totaal zijn ongeveer 400 boomspiegels en 10 geveltuinen in beheer bij inwoners.

Eenvoudig aanvragen boomspiegels en geveltuinen

Het huidige proces voor het aanvragen van eenvoudige initiatieven is omslachtig voor inwoners en bewerkelijk voor de organisatie. Daarom is dit jaar gewerkt aan een sterke vereenvoudiging van dit proces met duidelijke spelregels. Inwoners ontvangen eerder de beoordeling van hun aanvraag en kunnen sneller zelf aan de slag. De verwachting is dat het nieuwe proces vanaf februari 2026 klaar voor gebruik is.

Samen een plantgat maken voor een fruitboom

Natuurinclusieve maatregelen (1.7)

In 2025 zijn de werkzaamheden om een Soortenmanagementplan (SMP) op te stellen gestart. Het SMP richt zich op de beschermde diersoorten die vaak in gebouwen wonen en waarmee rekening moet worden gehouden bij werkzaamheden zoals het isoleren van een gebouw. Met een door de provincie goedgekeurd SMP kan een gebiedsvergunning worden aangevraagd voor werkzaamheden die deze dieren kunnen verstoren, zoals spouwmuurisolatie en dakisolatie. In 2025 is het ecologisch onderzoek naar het voorkomen van deze dieren uitgevoerd en is in kaart gebracht wat er nodig is om deze soorten te versterken. Met deze informatie zal in 2026 door de gemeente een gebiedsgerichte natuurvergunning worden aangevraagd. Isolatiewerkzaamheden die worden uitgevoerd volgens het SMP kunnen dan zonder vergunning worden uitgevoerd.

Financiën

Het exploitatiebudget van het Programma Groen bedroeg in 2025 420.000 euro. Hiervan zijn diverse groeninitiatieven gerealiseerd zoals de wadi bij de Joh. Husvijver in Kerkelanden, de vergroening van een pleintje aan de Hoogstraat en geveltuintjes in de Kampstraat. Daarnaast werd bijgedragen aan de tegeltaxi voor het NK tegelwippen en werden zoals voorgaande jaren boompjes uitgedeeld. Tot december 2025 werd voor ongeveer 150.000 euro vergroend in de stad. Dat is 100.000 euro minder dan geraamd omdat enkele vergroeningsinitiatieven doorlopen in 2026.

Communicatie is een belangrijk aspect van het Programma Groen en de kosten voor capaciteit en middelen (40.000 euro) werd gefinancierd uit de exploitatie. De kosten voor de bedrijfsvoering (advies, onderzoek, abonnementen, inkoop data etc.) viel met 180.000 euro hoger uit dan geraamd dit heeft vooral te maken met het betalen van het niet gesubsidieerde deel van het SMP-onderzoek. Naast diverse natuuronderzoeken is ook bijgedragen aan het onderzoek naar de bomen van de toekomst door WUR en CSI trees. Het saldo van het exploitatiebudget eindigt naar verwachting met een overschot van ongeveer 50.000 euro. In de voorjaarsnota zal worden voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan het exploitatiebudget van 2026.

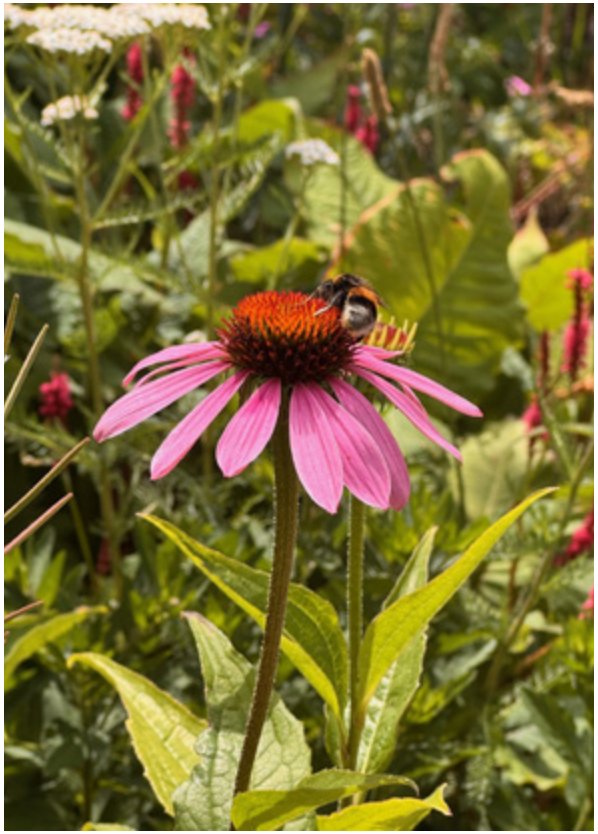

De projecten van het Programma Groen worden betaald uit het investeringsbudget. Het afgelopen jaar is het investeringskrediet vergroenen speelplekken 2023 binnen budget afgesloten. Mede dankzij een subsidie voor klimaatadaptieve maatregelen van de provincie Noord-Holland.

URBAN, EU Interreg subsidieaanvraag

In 2025 is intensief gewerkt aan een Europese subsidieaanvraag bij het programma Interreg North-West Europe. Deze subsidie heeft als doel om steden en onderzoeksinstituten uit Noord-West Europa te laten samenwerken aan praktische en deelbare oplossingen op o.m. het gebied van stadsecologie. Het Understanding Recovery of Biodiversity and Animal Networks (URBAN) project richt zich op het verbeteren van ecologische verbindingen in de stad voor vleermuizen, eekhoorns, egels en amfibieën. In de eerste aanvraagronde werd de inzending van Hilversum en zijn partners geselecteerd voor de tweede ronde. Begin juli werd de aanvraag voor de tweede en laatste ronde ingediend. Eind november is het project URBAN gehonoreerd. In het project URBAN werkt Hilversum samen met de steden Rotterdam, Limmerick (Ierland), Ettelbrück (Luxemburg), Ile de France (Frankrijk), Brussel (België) en Genk (België) en met wetenschappelijke instituten uit Mechelen (België), Dublin (Ierland), Bochum (Duitsland), Yverdon les Bains (Zwitserland) en Parijs (Frankrijk).

Groene netwerken

Wij organiseren jaarlijks twee groene netwerkborrels met interessante sprekers waarbij zowel individuele initiatiefnemers, georganiseerde initiatiefnemers en onze interne stakeholders elkaar kunnen ontmoeten. Gebleken is dat alle stakeholders bij elkaar (juist ook intern en extern) enthousiasmeert en motiveert om het ‘groene werk’ voort te zetten. Men kan uitdragen waar men aan werkt en waar men voor staat. Ook zet het aan tot meer kruisbestuivingen en samenwerkingen. Kortom, expliciet onze dank uitspreken én tegelijk de gelegenheid bieden om te netwerken. Deze bijeenkomsten worden erg gewaardeerd.

Lokaal, inheems en biologisch

Ook dit jaar werken we samen met lokale kwekers met een waardebon voor inheemse, biologische beplanting voor geveltuintjes. Hiermee stimuleren we toepassen van inheemse beplanting die meer bijdraagt aan biodiversiteit dan de meeste uitheemse beplanting.

Communicatie

Communicatie speelt een belangrijke rol binnen het Programma Groen. Het afgelopen jaar is er veel inzet geweest op communicatie en participatie, bij zowel projecten als programma brede onderwerpen. Alle communicatie wordt onder de paraplu ‘Groen in Beweging’ ondergebracht, met herkenbare vormgeving, kleuren en kernboodschappen. Hieronder lichten we twee onderwerpen uit die veel aandacht hebben gekregen.

Maandelijkse digitale nieuwsbrief

Dit jaar hebben we de maandelijkse digitale nieuwsbrief, vol nieuws en activiteiten rondom Groen in Beweging gecontinueerd. De nieuwsbrief heeft momenteel 1042 abonnees, dit jaar met ruim 22% gestegen. In deze nieuwsbrief delen we ons eigen nieuws, maar ook nieuws en activiteiten van onze eerste ring stakeholders, zowel intern als extern. We vragen hen elke maand actief om input. De betrokkenheid bij de nieuwsbrief is hoog: gemiddeld opent 64,9 procent van de abonnees de nieuwsbrief en klikt 23 procent door naar aanvullende informatie. Ter vergelijking: Nederlandse e-mailbenchmarks laten voor de sector overheid en non-profit open rates van ongeveer 38–48 procent en klikratio’s van 4–8 procent zien (Spotler Email Benchmark 2023). Onze resultaten liggen dus duidelijk boven deze in Nederland gerapporteerde gemiddelden. Deze betrokkenheid laat zien dat de nieuwsbrief goed aansluit bij de informatiebehoefte van de doelgroep die zich abonneert en de berichten actief opent.

Groen! Doe je mee?

De campagne in 2025 is *‘Groen! Doe je mee?’*, waarin inwoners geënthousiasmeerd en gestimuleerd worden dóór andere inwoners (nieuwe vrijwilligers) om onder andere

1. tegels te vervangen voor groen,
2. buurtinitiatieven te organiseren rondom groen
3. of op een andere manier zich meer in te zetten voor groen.

De campagne liep van begin mei tot en met november 2025. Ingezet zijn sociale media, posters op openbare plekken, artikelen in printmedia Raad aan Huis en in de duurzaamheidsspecial (print en online) van HilversumsNieuws, artikelen op BouwenaanHilversum.nl en schermen in het stadskantoor. Een evaluatie volgt, maar nu al kan gesteld worden dat het een succesvol project/campagne is geweest. Met name omdat we deels samengewerkt hebben met een nieuwe (voorheen onzichtbare) groep ‘groene’ vrijwilligers die enthousiast hebben meegedaan en nog enthousiaster het verhaal rondom *‘Groen in beweging’* voortzetten aan weer andere inwoners.

Monitoring

In 2025 is het monitoringsprogramma van Programma Groen doorontwikkeld. In 2025 is gewerkt aan de kwaliteit van de databronnen voor de doelen (Key Performance Indicators (KPIs)) en het ontwikkelen van het dashboard waar de gegevens in gevisualiseerd worden. Ook zijn er nieuwe gegevens binnengehaald voor enkele indicatoren, met name Meetnet Urbane Soorten (MUS), boomkroonvolume en de cijfers uit de Hilversum Monitor.

Ontwikkeling Dashboard Programma Groen

In 2025 is de conceptversie van het 'Dashboard Programma Groen' gemaakt. Dit is het dataproduct waar de ontwikkeling op de KPIs in gevisualiseerd worden. Wanneer het dashboard Programma Groen gereed is, is het digitaal raadpleegbaar.

Allereerst is stilgestaan bij de hoofdfuncties en primaire gebruikers van het dashboard. Verschillende gebruikers hebben verschillende informatiebehoeftes (bijvoorbeeld informatie detail). Door deze gebruikers en doelen goed af te stemmen op het dataproduct voorkomen

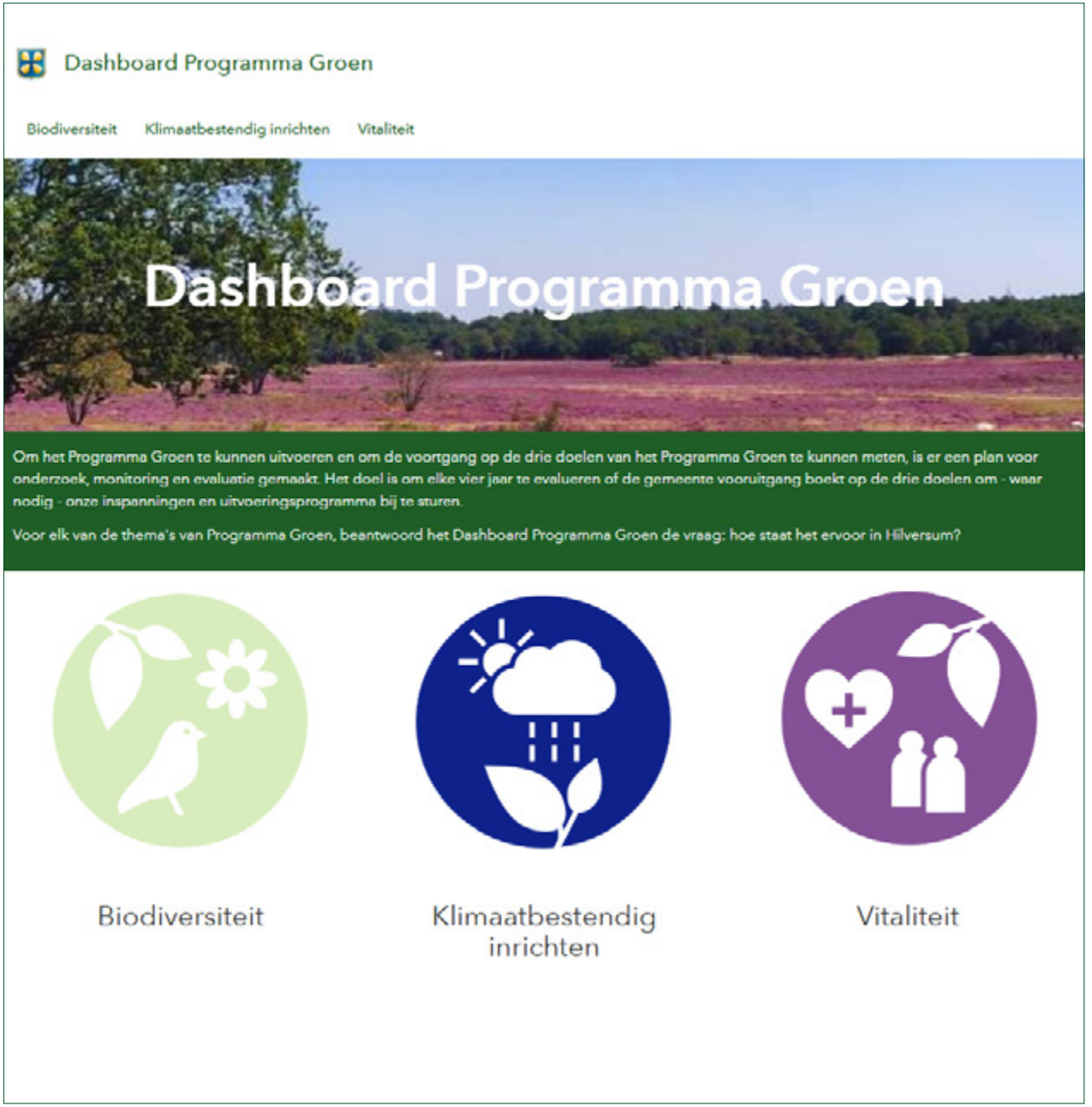

Screenshot van de landingspagina van het Dashboard Programma Groen (conceptversie).

we dat het dashboard te veel probeert te zijn, waardoor het onwerkbaar wordt en het risico bestaat dat niemand het gebruikt. Het dashboard is ingericht met als hoofddoel: het evalueren van het Programma Groen en het kunnen bijsturen van inspanningen op buurtniveau. Hierdoor is de primaire gebruiker de beleidsadviseur en de wethouder, bij wie de evaluatietaak ligt.

De raad moet het werk kunnen controleren. Daarom is het tweede doel van het dashboard openheid geven en wordt de raad beschouwd als secundaire gebruiker van het dashboard.

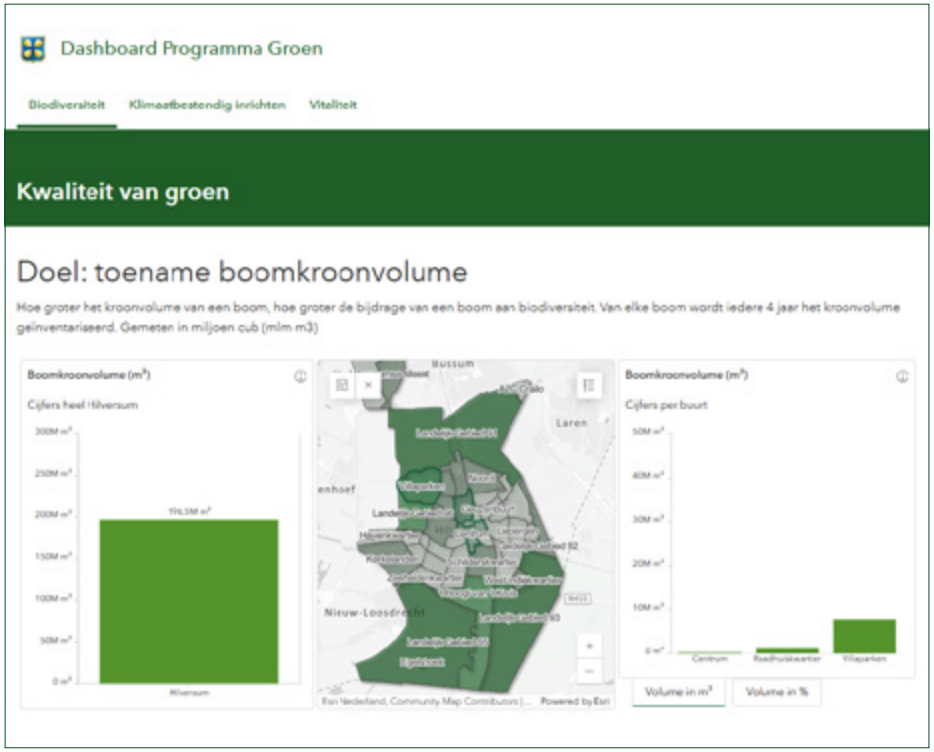

Screenshot van de themapagina Biodiversiteit van het Dashboard Programma Groen (conceptversie). Getoonde KPI is de toename in boomkroonvolume op basis van de cijfers uit 2023. In het linker paneel zijn de cijfers voor heel Hilversum te zien. In het middenpaneel zijn de cijfers per buurt te zien, gevisualiseerd op een kaart. In het rechterpaneel zijn de cijfers per buurt te zien, als staafdiagram. Door deze visualisatie is het makkelijk inzichtelijk hoe Hilversum ervoor staat en zijn buurten makkelijk te vergelijken (onderling en ten opzichte van Hilversum geheel).

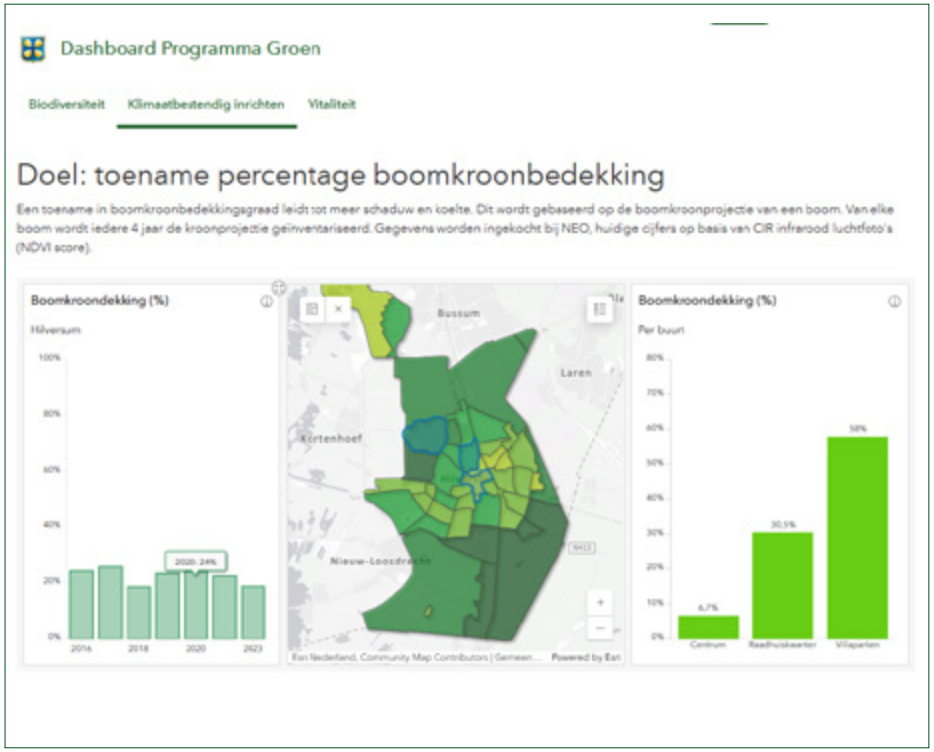

Screenshot van de themapagina Klimaatbestendig inrichten van het Dashboard Programma Groen (conceptversie). Getoonde KPI is de toename percentage boomkroonbedekking op basis van cijfers uit 2016-2023. In het linker paneel zijn de cijfers voor heel Hilversum te zien. In het middenpaneel zijn de cijfers per buurt te zien, gevisualiseerd op een kaart. Je kunt meerdere buurten aanklikken om deze in het rechter paneel met elkaar te vergelijken. Door deze visualisatie is het makkelijk inzichtelijk hoe Hilversum ervoor staat en zijn buurten makkelijk te vergelijken (onderling en ten opzichte van Hilversum geheel).

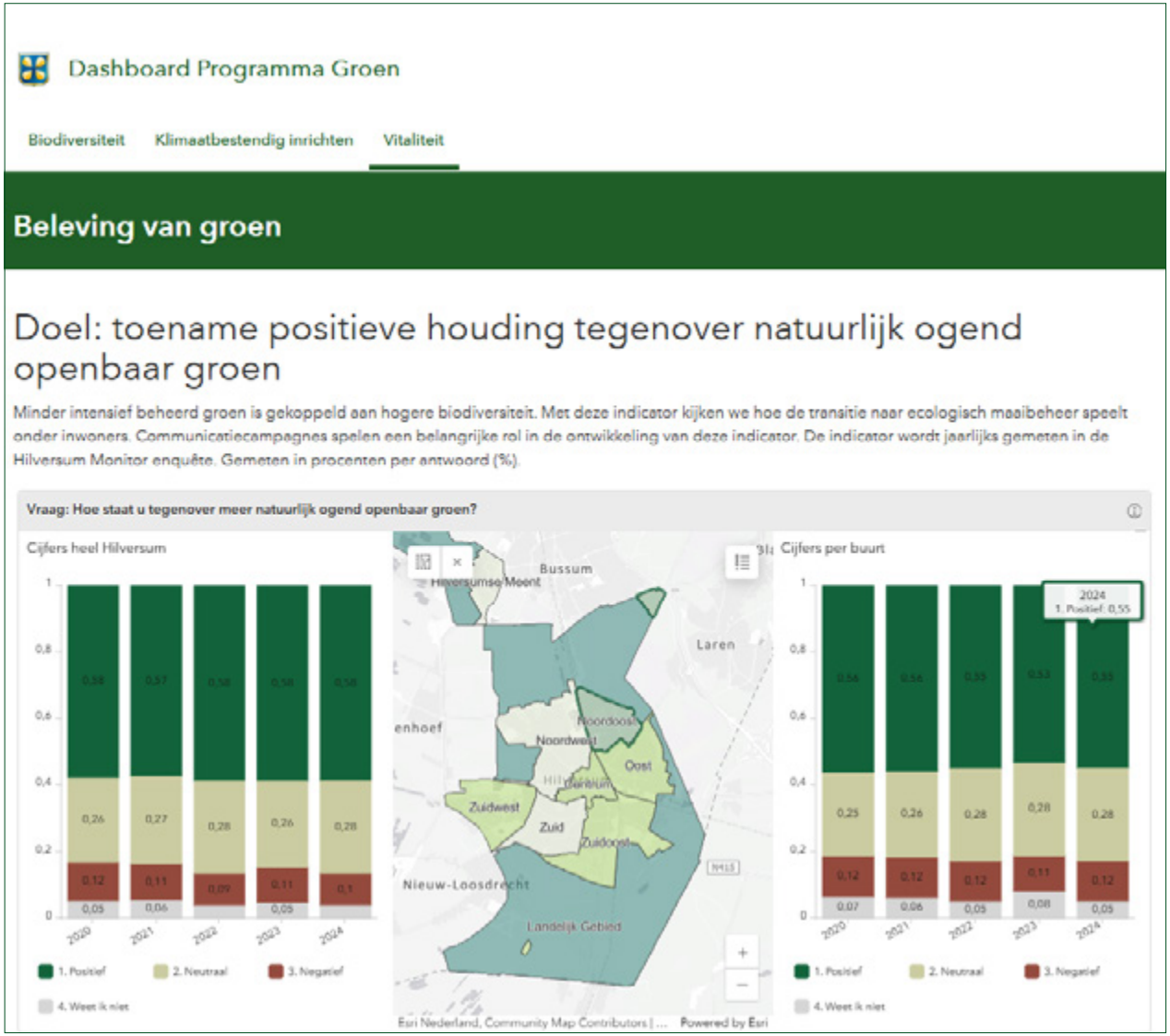

Screenshot van de themapagina Vitaliteit van het Dashboard Programma Groen (conceptversie). Getoonde KPI is de toename in positieve houding tegenover natuurlijk ogend openbaar groen op basis van cijfers uit 2020-2024. In het linker paneel zijn de cijfers voor heel Hilversum te zien. In het middenpaneel zijn de cijfers per buurt te zien, gevisualiseerd op een kaart. In het rechterpaneel zijn de cijfers per buurt te zien, als staafdiagram. Door deze visualisatie is het makkelijk inzichtelijk hoe Hilversum ervoor staat en zijn buurten makkelijk te vergelijken (onderling en ten opzichte van Hilversum geheel).

Het Dashboard Programma Groen draagt ook bij aan het ontwikkelen van een standaard voor dashboards. Dit doen we door samen op te trekken met het Energietransitie dashboard en met Data Gedreven Sturen. Zie bijlage *Verdieping monitoring Programma Groen* onderaan het document voor meer informatie over het ontwikkelproces dashboard ontwikkelingsproces.

Het Dashboard Programma Groen is nog in conceptversie. Specifiek betekent dit dat nog niet alle gegevens ingeladen zijn, sommige data tijdelijke data is (zie ook hoofdstuk over datafundament) en de vormgeving nog niet uniform is. Hierdoor kan er geen openbare link naar het dashboard gedeeld worden. Vanaf volgend jaar is het digitale dashboard publiek deelbaar. Voor deze terugblik is gekozen om screenshots van het Dashboard te delen. De monitoringsresultaten van 2024 worden gedeeld in het hoofdstuk “Inzichten uit indicatoren (2024)” hieronder.

Inzichten uit indicatoren (2024)

De nieuwe data (meetjaar 2024) onderschrijven de inzichten van 2023. Hieronder zijn inzichten per thema toegelicht. Voor sommige KPIs hebben we voor het eerst cijfers, zie bijlage Verdieping monitoring Programma Groen onderaan het document voor een overzicht van de meetjaren per KPI.

Gierzwaluw

Biodiversiteit stimuleren

Dit jaar zijn voor dit thema voor het eerst gegevens voor de KPIs “toename in boomkroonvolume” en “toename populatiegroottes urbane vogelsoorten” binnen. Deze cijfers zijn uit 2024 maar voor beide KPIs zullen in de toekomst ook gegevens van eerdere jaren beschikbaar gemaakt worden. Gezien de grote bijdrage van Hilversummers aan de vogelsoorten data - via het Meetnet Urbane Soorten (MUS) - zijn deze gegevens alvast openbaar gemaakt via Open Hilversum.

Gemiddeld voldoet Hilversum ruim aan de landelijke bomennorm maar het verschilt sterk per buurt.
Hilversum heeft in totaal 196,5 miljoen kuub aan boomkroonvolume (BKV). Dat is 4,2 BKV per m², waarmee Hilversum ver boven de streefwaarde van 2,2 BKV per m² valt (opgesteld door het Norminstituut bomen). Uiteraard verschilt deze waarde enorm per buurt. De buurt met de laagste BKV is de Geuzenbuurt. Deze valt met 0,4 BKV per m² in de laagste categorie (‘zeer weinig’, <0,6 BKV). De buurten in bebouwde kom met de hoogste BKV zijn ‘t Hoogt van ‘t Kruis (6,6 BKV per m²) en Villaparken (6,3 BKV per m²).

40 verschillende vogelsoorten geteld in Hilversum, vooral Gierzwaluwen
Dit komt uit de twee MUS-tellingen die in 2024 gedaan door Hilversumse vrijwilligers. De top 10 meest voorkomende urbane vogelsoorten zijn:

Soort	Aantal geteld
Gierzwaluw	511
Kauw	426
Huismus	401
Houtduif	298
Koolmees	147
Ekster	140
Huiszwaluw	115
Merel	111
Zwarte Kraai	107
Pimpelmees	89

Klimaatbestendig inrichten

De ervaren hitteoverlast is wat afgenomen ten opzichte van vorig jaar, maar ook meer verdeeld.
In 2024 gaven 48% van Hilversummers aan “enige overlast” en “veel overlast” te ervaren van hitte. Dit was vorig jaar 51%. Ondanks dat er over het algemeen minder overlast ervaren wordt, zijn er verschillen per wijk. Zo is in het centrum de ervaring van hevige hitteoverlast toegenomen (24% van totaal respondenten in de wijk gaven aan “veel overlast” te ervaren in 2024; 5% meer respondenten dan in 2023). Het is niet uit te sluiten dat deze schommelingen komen door het lage aantal respondenten.

Zorgen dat groen beter bijdraagt aan onze vitaliteit

Gemiddeld zijn Hilversummers nog steeds positief tegenover natuurlijk ogend openbaar groen maar meningen schommelen in sommige wijken.
De cijfers voor Hilversum zijn gelijk gebleven in 2024, maar er zijn verschillen per wijk. In de wijken Zuidwest en Centrum is de positieve houding toegenomen en negatieve houding afgenomen. In de wijk Noordwest is de houding tegenover natuurlijk ogend groen teruggekeerd naar 2022 waardes (54% positief, 30% neutraal, 13% negatief, 3% weet ik niet). Het is niet uit te sluiten dat deze schommelingen komen door het lage aantal respondenten.

In de meeste wijken nodigt het groen iets meer uit tot bewegen.
In de wijken Zuidwest en Zuid is de mate waarin het groen uitnodigt iets afgenomen t.o.v. van 2023 (nulmeting jaar). Er is nog niet lang genoeg gemeten om te spreken over trends.

Hilversum krijgt een 7,5 op aanwezigheid en kwaliteit van het groen in eigen wijk.
Het rapportcijfer is gestegen sinds t.o.v. van 2023 (nulmeting jaar). De wijk met het laagste rapportcijfer is Centrum, die weer een 6 krijgt. Oost krijgt het één na laagste cijfer (7,2). De inwoners van het Landelijk gebied (9) en de Meent (8,6) geven de aanwezigheid en kwaliteit van het groen weer de hoogste cijfers.

Datafundament voor monitoring van het Programma Groen

In 2025 hebben we ook gewerkt aan het verstevigen van het datafundament van het monitoringsplan. Want, om KPIs op lange termijn te kunnen monitoren is een betrouwbare databron nodig. Zowel de databron als de processen in onze organisatie moeten kwaliteit en continuïteit kunnen garanderen. Samen met Programma Datagedreven Sturing hebben we in 2025 gewerkt aan:

- Databronnen van alle KPIs nagaan op lange termijn beschikbaarheid, compleetheid en kwaliteit.
- Afwegingen om data en analyses in te kopen of intern te ontwikkelen voor belangrijke KPIs zoals oppervlakte groen.
- Verdieping in de verschillende meet- en analysemethodes voor kerncijfer KPIs. Bijvoorbeeld satellietgegevens (‘remote sensing’) versus Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)-registratie voor oppervlakte groen.
- Afstemmen en afwegen om aan te sluiten bij landelijke montioringsinspanningen. Zowel de Rijksoverheid (Klimaateffect en Atlas Natuurlijke Kapitaal) als commerciële partijen (Nationaal Dashboard Toekomstbestendige Leefomgeving, voorheen Groene Stad Challenge) werken aan monitoring dashboards waarvan KPIs overlappen met die van Programma Groen. Ook speelt de recent aangenomen European Nature Restoration Law een belangrijke rol. Monitoring van stedelijke omgeving is een ontwikkelend veld - we willen kunnen aansluiten bij ontwikkelingen maar kunnen niet altijd wachten op externe partijen. We werken aan een strategie om hiermee om te gaan.

Andere projecten en het Programma Groen

Buiten de projecten in het Uitvoeringsprogramma Groen 2023-2026 is er vanuit het Programma Groen inhoudelijk ondersteund bij projecten, investeringsprogramma's en gebiedsagenda's, zodat ook die ontwikkelingen bijdragen aan een groen en gezond Hilversum voor mens en dier. In 2025 werden 15 projecten uitgevoerd die bijdragen aan het Programma Groen (tabel 3). In de planvorming is vanuit het Programma Groen inhoudelijke inbreng geleverd. De bijdragen aan de doelen van het Programma Groen variëren van het vergroenen van wegbermen (klimaatadaptatie), het aanbrengen van meer gelaagdheid in beplanting (biodivers inrichten) tot het voor kinderen meer beleefbaar maken van groen (steeg naar Gedenk te Sterven).

Tabel 3 Bijdrage projecten aan doelen programma groen

Projecten 2025	Vergroten Biodiversiteit	Klimaat-adaptief inrichten	Zorgen dat groen bijdraagt aan vitaliteit
Vervangen beschoeiingen Groengordel Hilversumse Meent	✓		
Trompenbergerweg en Jacobus Pennweg - verbreden groene bermen	✓	✓	
Steijnlaan, Bothalaan, Trompenbergerweg – toevoegen bermen	✓	✓	
JP Coenstraat, Cornelis Evertsenstraat, Jan van Galenstraat en Piet Heinstraat – aanplant bomen	✓	✓	✓
Stroeslaan – vergroenen en aanplant extra bomen	✓	✓	✓
Herinrichting Oude Torenstraat (steeg naar Gedenk te sterven) – vervangen verharding door groen	✓	✓	

Projecten 2025	Vergroten Biodiversiteit	Klimaat-adaptief inrichten	Zorgen dat groen bijdraagt aan vitaliteit
Plantsoenen Eikbosserweg			
Sterrenlaan – aanvullen laanbeplanting			
Kloosterlaan – verbreden bermen			
Comes Oolenstraat e.o. bomen en groen toegevoegd			
Witte Kruislaan, tussen Doodweg en Mies Bouwmanboulevard – verbreden bermen			
Joop Stokkermanstraat – nieuwe inrichting, aanplant bomen, plantvakken en hagen			
Gijsbrecht van Amstelstraat – extra groenvakken			
Kleine spoorbomen e.o. - extra groenvakken			
Noorderweg – aanplant bomen en groene bermen			

Bijlage: verdieping monitoring Programma Groen

Ontwikkeling Programma Groen Dashboard

Initiele conceptschets voor dashboards waar meerdere KPIs, geordend op thema, zowel door de tijd (trends) als in de ruimte (kaarten op buurtniveau). Links een blanco versie, rechts dezelfde versie met voorbeelden van KPIs uit het Programma Groen. Een belangrijke inspiratiebron voor het dashboard is de Wageningse Klimaarmonitor. Er is gekozen voor een simpel ontwerp dat de nadruk legt op de vooruitgang van de KPI zoals deze opgeschreven staat. Bijvoorbeeld: voor de KPI 'Toename in boomkroonvolume (m3)' is gekozen om niet ook aantallen bomen per buurt erbij te tonen. Dit kan interessante context zijn maar leidt in principe van de KPI af.

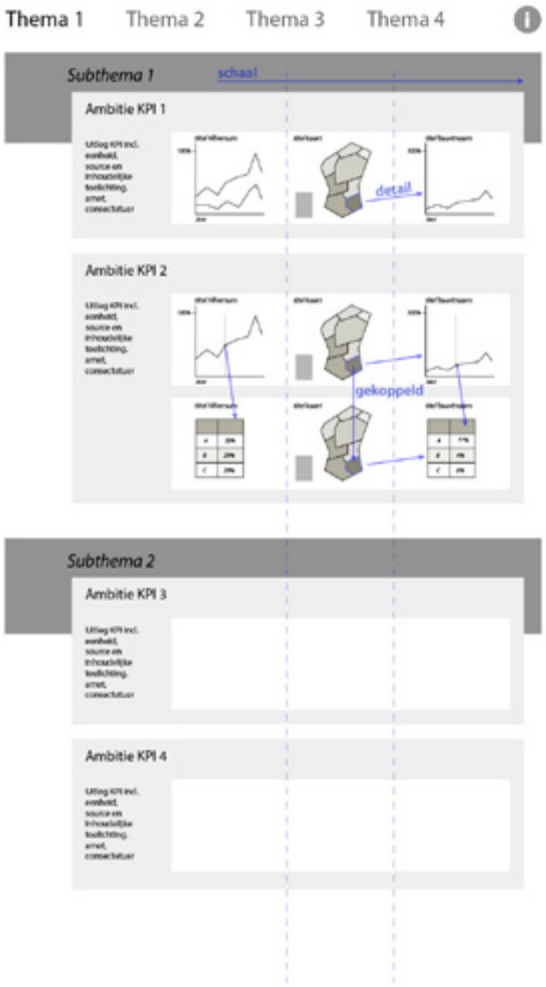

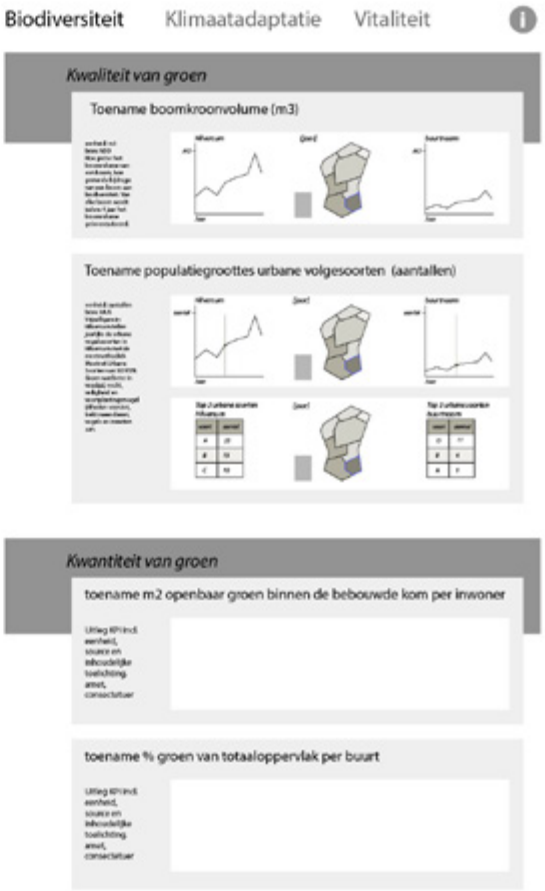

Dashboards kunnen snel te technisch of te verschillende informatie bevatten. Een scherpe keuze maken op doelgroep en doel is daarom belangrijk. Daarvoor hebben wij onder andere de informatiebehoefte van gebruikers matrix gebruikt. Dit was onderdeel van een dashboard doel en doelgroep bepalen oefening in samenwerking met Energietransitie.

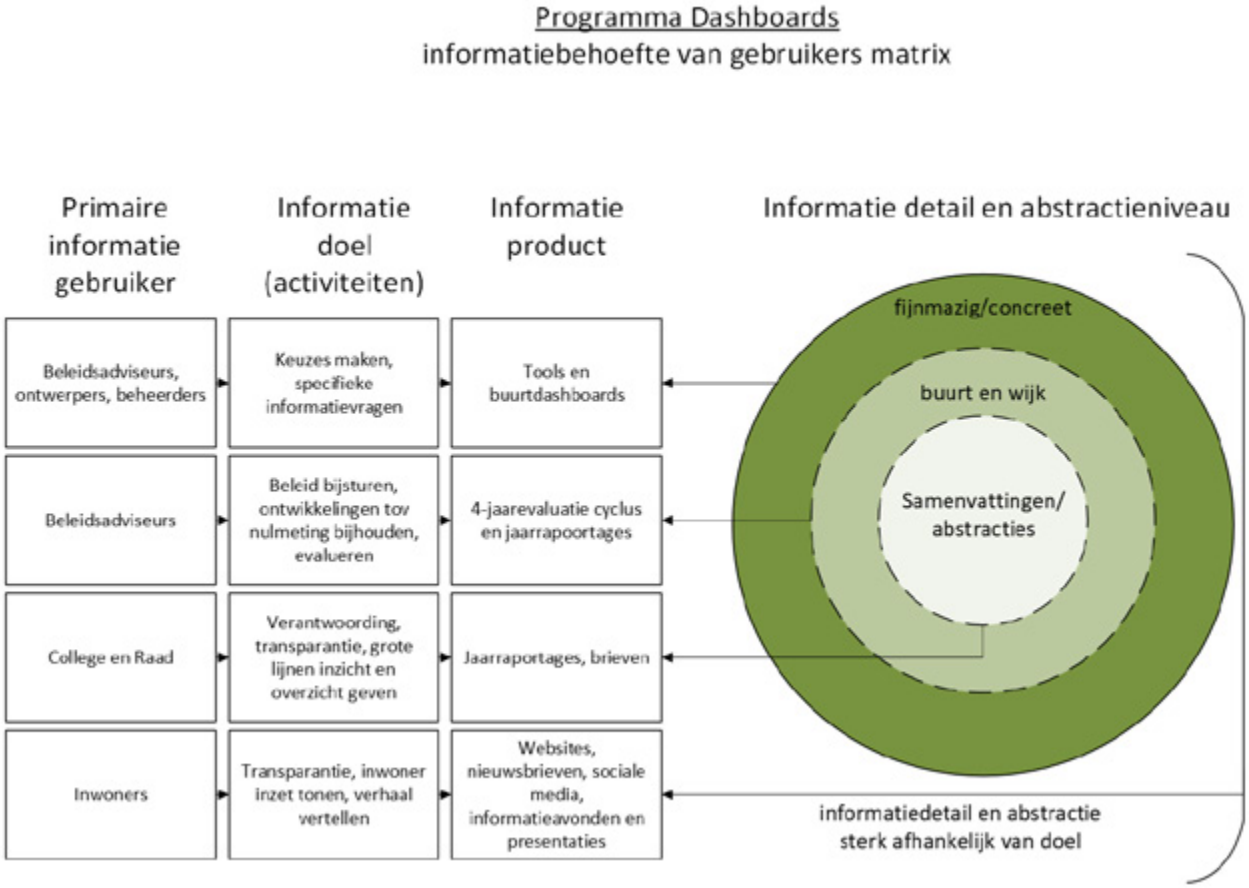

Overzicht meetjaren per KPI

Doel	Thema	Indicator	Meetjaar(en)
Biodiversiteit stimuleren	Kwaliteit van groen	boomkroonvolume	2024
		score verdeling van grijs vs groen en blauw	2020, 2022
		verhouding lage, middelhoge, en hoge vegetatie	2016-2020, 2022-2024
		gemiddelde gezondheid van het groen	2020, 2022
		populatiegroottes urbane vogelsoorten	2024
		vegetatie distributiescore	2020, 2022
	Kwantiteit aan groen	m^2 openbaar groen binnen de bebouwde kom per inwoner	2020, 2022
		m^2 groen per inwoner	2016-2020, 2022-2024
		% groen van totaaloppervlak per buurt	2020, 2022
Klimaatbestendig inrichten	Hittestress en Koelte	boomkroonbedekking	2016-2020, 2022-2024
		oppervlakte waar afstand tot groene koele plekken meer dan 300 m is.	2022
		% groen van totaaloppervlak per buurt	2020, 2022
		schaduw op belangrijke fiets/wandelroutes	2022
		last van hitte op warme dagen	2023 - 2024
Zorgen dat groen beter bijdraagt aan onze vitaliteit	Beleving van groen	positieve houding tegenover natuurlijk ogend (dus minder intensief beheerd) openbaar groen	2020 - 2024
		mate waarin groen uitnodigt tot bewegen in de buurt	2023 - 2024
	Toegang tot groen	tevredenheidsscore aanwezigheid en kwaliteit van groen in eigen buurt	2023 - 2024

Hilversum
Mediastad